

Informatieve etikettering van textiel

door

Ir. R. SMIT,

Directeur van het Wasserijinstituut T.N.O.

Op 3 oktober j.l. werd in Pulchri Studio in Den Haag een vergadering gehouden van de op initiatief van de *Nederlandse Huishoudraad (NHR)* in het leven geroepen *Organisatiecommissie Textiel-etikettering*. Op deze vergadering werd het besluit genomen over te gaan tot oprichting van de *Vereniging Textiel-etikettering voor Was- en Strijkbe-handeling*. Aan de totstandkoming van dit zeer gewichtige besluit, is veel voorafgegaan.

In „Rayon Revue” jaargang 2 nummer 2 (mei 1948) hield namens het Internationaal Rayon-Verkoopkantoor Drs B. M. Sweers een pleidooi voor een regeling van de *aanduiding van grondstoffen* in textielgoederen. De auteur wees er terecht op, dat een bescherming van handelaars en consumenten tegen onjuiste benamingen, zoals deze voor voedings- en genotmiddelen gegeven wordt door de Warenwet met daarop betrekking hebbende Uitvoeringsbesluiten, op textielgebied in ons land vrijwel ontbrak en nog ontbreekt. In het feit, dat de textielbenamingen toentertijd een punt van bespreking vormden in de kringen van het bedrijfsleven, vond de heer Sweers aanleiding om dit probleem van verschillende zijden te belichten. Hij beschreef de regelingen, die in andere landen reeds bestonden of in voorbereiding waren, en wees op de voor- en nadelen van de verschillende systemen, opdat men in Nederland een bewuste keuze zou kunnen doen.

In het volgende nummer van „Rayon Revue” reageerde op dit artikel Mej. Ir L. Corbeau van het Vezelinstituut T.N.O. Deze onderschreef ten volle de mening van de heer Sweers wat betreft het grote belang van een goede regeling voor een aanduiding van de grondstoffen bij textielgoederen ter bevordering van eerlijke handel en eerlijke concurrentie, maar zij was van mening, dat de consument (om wiens belang het hier, ook naar de mening van de heer Sweers, in de eerste plaats ging) beter gediend zou zijn met een ander etiketteringssysteem, nl. een systeem dat aangeeft, hoe de textielgoederen het beste gereinigd en gestreken kunnen worden, eventueel aangevuld met aanduidingen voor enkele gebruikseigenschappen van het artikel.

Op dit artikel is Mej. Corbeau teruggekomen in „Rayon Revue” jrg. 3 nr 5/6 (1949), waarbij mededeling werd gedaan van op het eerste artikel ontvangen reacties en van de resultaten van een kleine, onder vertegenwoordigers van de textieldetailhandel gehouden enquête. Hoewel hier niet gesproken kan worden van een evenredige vertegenwoordiging

van alle meningen uit de kringen van de textielhandel, waren de binnengekomen antwoorden over het algemeen zó positief en getuigden zij van een zó goed begrip van de zaken, waarom het hier ging, dat uit de peiling toch wel bepaalde conclusies konden worden getrokken.

In niet minder dan 93 % van de binnengekomen antwoorden verklaarde men zich voorstander van een *aanduiding van behandelingswijze en gebruikseigenschappen* op de textielgoederen ten gerieve van de consument; in 90 % van de binnengekomen antwoorden werd te verstaan gegeven dat men bereid zou zijn, mede te werken aan het verstrekken van inlichtingen aan de klanten over de betekenis van de aanduidingen en de praktische toepassing daarvan. Verder verklaarde men zich in 67 % van de binnengekomen antwoorden bovendien nog voorstander van een *aanduiding van de grondstoffen*, maar daar deze vraag direct gekoppeld was aan de vraag betreffende het geven van aanwijzingen voor de behandelingswijze merkte Mej. Corbeau terecht op, dat waarschijnlijk een ander percentage uit de bus gekomen zou zijn, indien de mening over grondstofaanduiding gevraagd was onafhankelijk van het voorstel voor een aanduiding van de behandelingswijze.

Mej. Corbeau bespreekt in haar artikel nog de opmerkingen over grondstoffenaanduidingen welke werden ontvangen, informatieve etikettering in het buitenland, de verschillende mogelijkheden voor grondstoffenaanduiding, de ontvangen opmerkingen over de aanduiding van de behandelingswijze en van de gebruikseigenschappen en zij eindigt met een slotbeschouwing, waarin nogmaals een lans gebroken wordt voor het geven van aanduidingen voor de behandelingswijze en van de gebruikseigenschappen.

*

Dit was 1949. Dan verstrijken vier jaren, waarin men in ons land in het openbaar weinig of niets over etikettering van textiel hoort, doch in 1953 komt daarin verandering. Op initiatief van de NHR wordt op 12 augustus van dat jaar in Den Haag een vergadering gehouden, waaraan behalve door de NHR wordt deelgenomen door vertegenwoordigers van de textiel- en confectie-industrie en van de textielhandel en door de Nijverheidsorganisatie T.N.O.

Onderwerp van de bespreking was informatieve etikettering van textiel en besloten werd een com-

missie in het leven te roepen die tot taak zou hebben, plannen op te stellen om te geraken tot een etikettering van textiel, uitsluitend voor was- en strijkbehandeling. Deze commissie, welke werd aangeduid als *Organisatorische Commissie*, vergaderde voor het eerst op 20 november 1953; in deze vergadering werd besloten, een *Technische Commissie* in het leven te roepen die zou worden belast met het ontwerpen van het etiketteringssysteem. Mej. Corbeau en schrijver dezes namen zitting in de Technische Commissie en in de eerste, op 21 januari 1954 gehouden vergadering van deze commissie kregen zij opdracht, voorstellen voor een etiketteringssysteem te doen.

Nadat een eerste ontwerp was opgesteld, werd dit in juli 1954 in Londen door schrijver dezes voorgesteld aan het *Internationaal Wetenschappelijk en Technisch Comité voor de Wasbehandeling*. Hier werden enkele wijzigingen en aanvullingen voorgesteld, waarna het Comité zich in principe accoord verklaarde met het voorgestelde systeem. In de aldus gewijzigde en aangevulde vorm werd het ontwerp ook aangeboden aan de *Internationale Wasserij-Organisatie*, die het eveneens in principe aanvaardde. Nadere overwegingen hebben er sindsdien toe geleid, het aanvankelijk ontworpen systeem te vereenvoudigen door het aantal wasmethoden te verminderen; anderzijds bleek de noodzakelijkheid, het aantal etiketten uit te breiden.

*

Nadat het ontworpen systeem uiteindelijk zowel door de Technische Commissie als door de Organisatorische Commissie was goedgekeurd, rees de vraag, hoe de etikettering nu in praktijk gebracht zou moeten worden. Het ontworpen etiketteringssysteem is eigendom van de NHR en textielfabrieken, confectiefabrieken, importeurs, grossiers en detaillisten, die willen etiketteren, behoeven daartoe toestemming van de NHR. Evenzo hebben fabrikanten van etiketten toestemming van de NHR nodig voor het fabriceren van de etiketten. Klachten over schade, die bij het wassen van geëtiketteerde goederen werd veroorzaakt, moeten onderzocht worden en de mogelijkheid moet aanwezig zijn om door middel van steekproeven te controleren, of er op de juiste wijze geëtiketteerd werd.

Dit brengt veel werk en kosten mee en het was duidelijk, dat dit de krachten van de NHR te boven zou gaan. Besloten werd daarom, over te gaan tot het oprichten van een stichting of een vereniging, waaraan het etiketteringssysteem in eigendom zou worden overgedragen en die alle met de etikettering verband houdende werkzaamheden zou verrichten. De bandfabrieken zouden met deze stichting of vereniging een overeenkomst kunnen sluiten voor het fabriceren van de etiketten en zij, die willen etiketteren, zouden hetzelfde kunnen doen voor het verkrijgen van het recht, goederen van een etiket te voorzien. De stichting of vereniging zou een bureau moeten oprichten voor het voeren van de administratie en de hieruit voortvloeiende kosten zouden bestreden kunnen worden door het heffen

van een zeker recht op de afgeleverde etiketten. In de eerste tijd zouden deze inkomsten, naar verwacht moest worden, echter niet voldoende zijn om de kosten te dekken; daarom moest naar middelen worden omgezien om de aanloopperiode financieel te overbruggen. Een mogelijkheid hiertoe zou kunnen zijn het verkrijgen van financiële steun van de *Commissie Opvoering Productiviteit* en toen na ingewonnen informatie door de NHR was gebleken, dat deze mogelijkheid inderdaad aanwezig was, werd een kleine commissie benoemd, die de voorbereidende werkzaamheden voor het oprichten van een stichting of vereniging zou moeten verrichten. Deze werkzaamheden zouden moeten bestaan uit het ontwerpen van statuten en van contracten, welke respectievelijk door de bandfabrikanten en door hen die willen etiketteren met de stichting of vereniging zouden moeten worden gesloten. Behalve de directrice van de NHR hadden in deze commissie zitting vertegenwoordigers van enkele groeperingen uit de textiel- en confectie-industrie, van het grootwinkelbedrijf, van de detaillisten, van de wasindustrie en van de wasmiddelenindustrie, terwijl schrijver dezes de Nijverheidsorganisatie T.N.O. vertegenwoordigde.

Deze commissie heeft vele malen vergaderd en reeds vrij spoedig bleek, dat de op te richten organisatie de vorm van een vereniging zou moeten hebben en niet die van een stichting. Tevens echter werd het na verloop van tijd duidelijk, dat men bij dit werk de hulp van een notaris en van een op het gebied van het merkenrecht gespecialiseerd jurist niet zou kunnen ontberen. Dezen werden gevonden en in augustus van dit jaar was men zover, dat de ontwerp-statuten en contracten aan alle belanghebbende groeperingen en organisaties ter kritiek konden worden toegezonden. Tevens kon worden aangekondigd, dat op 3 oktober een vergadering van de Organisatiecommissie zou worden gehouden, waarin de ontwerp-statuten en -contracten met de daarop binnengekomen kritiek zouden worden besproken en waarin men hoopte tot het besluit tot oprichting van de vereniging te komen.

*

Deze hoop is in vervulling gegaan en zo is op 3 oktober het besluit gevallen, over te gaan tot het oprichten van de *Vereniging Textiel-etikettering voor Was- en Strijkbehandeling*. Op verzoek van een vertegenwoordiger van de Vereniging van Werkgevers in de Chemische Wasserijen en Ververijen werd in de notulen van de vergadering vastgelegd, dat onder wasbehandeling ook zal worden verstaan chemisch reinigen.

De akte tot oprichting van de vereniging is inmiddels op 8 oktober gepasseerd. Oprichters van de Vereniging zijn:

Nederlandse Huishoudraad

Nijverheidsorganisatie T.N.O.

Vereniging Katoen-, Rayon- en Linnenindustrie

Vereniging Band- en Vlechtindustrie

Vereniging van Tricot- en Kousenfabrikanten

Nederlands Economisch Verbond van de Confectie-Industrie

Federatie van Textielgrossiersbonden
 Vereniging van Textiel-Inkoopcombinaties
 Nederlandse Bond van Christelijke Detailhandelaren in Textiel- en Modeartikelen C.T.B.
 Nederlandse Bond van Detailhandelaren in Textiel- en Modeartikelen „Demotex”
 Nederlands Katholiek Verbond voor de Textiel-detailhandel „St Willibrordus”
 Vereniging van Grootwinkelbedrijven in Textiel
 Bond van Wasindustriëlen in Nederland
 Rooms-Katholieke Nationale Bond van Wasindustriëlen
 Protestant-Christelijke Bond van Wasindustriëlen
 Nederlandse Vereniging van Poetsdoekenfabrikanten
 Vereniging van Werkgevers in de Chemische Wasserijen en Ververijen
 Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten.

Met betrekking tot het ontworpen *etiketterings-systeem* kunnen thans nog geen gedetailleerde inlichtingen worden verstrekt. Wel kan worden medegedeeld, dat gebruik zal worden gemaakt van letters en symbolen in de kleuren van de verkeerslichten, dus rood, geel of groen; deze zullen worden aangebracht op een witte ondergrond. In de meeste gevallen zal een aanduiding worden gegeven omtrent de *toelaatbare natwasbehandeling* (temperatuur en alkaliteit van de wasvloeistof), of men al of niet met chloor mag bleken, en in welk temperatuurgebied het strijken of persen mag geschieden. Indien op geen enkele wijze nat gewassen kan worden, wordt dit eveneens aangeduid, waarbij een aanduiding over al of niet bleken met chloor uiteraard achterwege kan blijven. Aangezien de goederen in kwestie veelal wel chemisch gereinigd kunnen worden en zij daarna ook geperst of gestreken moeten worden, wordt echter wel een aanduiding voor de wijze van strijken of persen gegeven. De etiketten zijn genummerd met het oog op de verkoop aan het stuk, terwijl dit tevens het bestellen van de gewenste etiketten vergemakkelijkt. Bij verkoop aan het stuk moet de detaillist het bijbehorende etiket bijleveren; opdat de detaillist zal weten, welk etiket bijgeleverd moet worden, kan de fabrikant van het goed het nummer van het etiket op regelmatige afstanden op de zelfkant drukken. Levert dit bezwaren op, dan kan de fabrikant eenvoudig een exemplaar van het bijbehorende etiket op dat einde van het stuk naaien, dat het laatste verkocht zal worden.

Het ontworpen systeem, hetwelk in totaal 12 etiketten omvat, heeft uitsluitend betrekking op nat wassen, wat ook logisch is, aangezien het initiatief van de NHR in de eerste plaats tot doel had, de huisvrouwen te helpen bij het verrichten van haar werkzaamheden, en deze bestaan wel uit wassen doch niet uit chemisch reinigen. In de tweede plaats had het initiatief ook ten doel, de *wasserijen* inlichtingen te verschaffen over de toe te passen behandelingen en zowel voor de huisvrouwen als voor de *wasserijen* kon eenzelfde etiketterings-systeem worden toegepast.

Ook de *chemische wasserijen* hebben echter groot belang bij een doelmatig etiketteringssysteem, niet alleen voor de toe te passen methode van chemisch reinigen (keuze van het oplosmiddel), doch ook wat betreft eventueel nat wassen en strijken of persen. Dit is tot uiting gekomen in het feit, dat in april van dit jaar in Scheveningen een vergadering werd gehouden van de Internationale Vereniging van Chemische Wasserijen en Ververijen (*Citen*), waarin door een bekend Frans deskundige op dit terrein, Ir Ringeisen, een etiketteringssysteem voor chemisch reinigen werd ontwikkeld. Ook bij dit systeem werd gebruik gemaakt van letters en symbolen, wat het strijken betreft zelfs van hetzelfde symbool als bij ons systeem voor nat wassen. Een aanduiding voor al of niet bleken met chloor ontbrak, omdat dit voor chemisch reinigen niet van belang is; wel werden aanduidingen gegeven voor eventueel nat wassen.

Het *Citen* ging accoord met de voorstellen van de heer Ringeisen en een van de bestuursleden van de Vereniging van Werkgevers in de Chemische Wasserijen en Ververijen (tevens voorzitter van *Citen*) wendde zich tot de NHR, teneinde de medewerking van de NHR te verkrijgen voor de invoering van een etikettering voor chemisch reinigen.

Het zou natuurlijk zeer ongelukkig zijn, indien er een aparte etikettering voor chemisch reinigen zou komen; temeer waar hier van een zekere overlapping sprake zou zijn in zoverre, dat de in te voeren etiketten voor chemisch reinigen ook aanwijzingen voor nat wassen en strijken zouden geven. Bovendien was het allerminst denkbeeldig, dat pogingen om een afzonderlijke etikettering voor chemisch reinigen te verkrijgen, de moeizaam verkregen medewerking van de textiel- en confectie-industrie in gevaar zou kunnen brengen en er in het geheel geen etikettering zou komen.

Schrijver dezes heeft daarom onmiddellijk nagegaan of het niet mogelijk zou zijn, het ontworpen etiketteringssysteem voor nat wassen uit te breiden met een aanduiding voor chemisch reinigen (keuze van het oplosmiddel). Aangenomen mocht worden, dat de aanwijzingen voor nat wassen en voor persen of strijken, welke dit systeem geeft, ook bruikbaar zouden zijn voor de chemische wasserijen, terwijl het geen bezwaar kon worden geacht, dat de chemische wasserijen ook nog inlichtingen over al of niet bleken met chloor zouden ontvangen, die zij feitelijk niet nodig hebben. Zich baserende op het systeem van de heer Ringeisen bleek het schrijver dezes inderdaad mogelijk, door toevoeging van één letter de ontworpen etiketten geschikt te maken voor chemisch reinigen. Alleen bleek het noodzakelijk, het aantal etiketten uit te breiden, omdat zo nu en dan voor twee groepen van goederen, die wat nat wassen betreft onder één etiket konden worden gebracht verschillende aanduidingen voor chemisch reinigen gebruikt zouden moeten worden. Een en ander werd ter kennis gebracht van het bestuur van de Vereniging van Werkgevers in de Chemische Wasserijen en Ververijen en dit verklaarde zich accoord met een gecombineerde etikettering

voor nat wassen en chemisch reinigen. Toen de zaak daarna echter werd besproken met vertegenwoordigers van de textiel- en confectie-industrie, bleek men bevreesd te zijn, dat een nog verdere uitbreiding van het toch al niet kleine aantal etiketten, dat nodig is om alle gevallen die zich kunnen voordoen te dekken, deze industrieën kopschuw zou kunnen maken en de gehele etikettering in gevaar zou kunnen brengen. Het leek daarom verstandiger, eenvoudig te beginnen en voorshands alleen een etikettering voor nat wassen in te voeren. De nummering van de etiketten zou dan echter zodanig moeten zijn, dat de nummers voor de extra etiketten, welke nodig zijn indien men t.z.t. tot uitbreiding van het systeem voor chemisch reinigen zou willen overgaan, opengelaten zouden worden. Aldus is geschied en hierop heeft de Organisatorische Commissie, gelijk in het begin van dit artikel vermeld, besloten over te gaan tot oprichting van de Vereniging.

*

Tot slot dient nog te worden medegedeeld hoe de huisvrouwen, de wasserijen en de chemische wasserijen op de hoogte gesteld kunnen worden van de betekenis der etiketten en hoe zij, die de etiketten moeten aanbrengen of althans moeten aangeven welke etiketten gebruikt moeten worden, kunnen weten welke etiketten moeten worden aangebracht. Wat de wasserijen en de chemische wasserijen betreft, daar kan het Wasserij-instituut T.N.O. voor zorgen. De huisvrouwen zullen worden voorgelicht

door de NHR en wel in de eerste plaats door uitgifte van een *waskaart*, waarop afbeeldingen in kleuren van alle etiketten voorkomen, benevens een korte beschrijving van de betekenis der etiketten. Daarnaast zal echter de NHR een *wasboekje* worden samengesteld, waarin aanwijzingen zullen worden gegeven voor de toe te passen wasbehandelingen en voor de te gebruiken wasmiddelen. Voor de verspreiding van de waskaart en van het wasboekje zal de medewerking van de *textieldetailhandel* worden gevraagd.

Ten behoeve van hen, die de etiketten moeten aanbrengen, of die moeten aangeven welke etiketten moeten worden gebruikt, heeft schrijver dezes voor ieder van de etiketten aangegeven, voor welke goederen zij bestemd zijn. Voorlichting hieromtrent geeft het Wasserij-instituut T.N.O.

LEESTAFEL

Documentatie over lassen

Van de Nederlandse Vereniging voor Lastechniek te 's-Gravenhage (Zeestraat 62) ontvingen wij: *Bibliographical Bulletin for welding and allied processes* (Bulletin de documentation de la Soudure et des techniques connexes); uitgave onder auspiciën van het International Institute of Welding (Institut International de la Soudure) met financiële steun van UNESCO door Publication de la Soudure Autogène, 39 Rue d'Amsterdam, Paris 8e.

Dit tweetalige bulletin bevat uittreksels van artikelen, belangrijke rapporten en overige informatie betreffende het lassen en aanverwante technieken uit de gehele wereldliteratuur, omvattende 52 lastechnische tijdschriften uit 20 landen en 67 technische vakbladen uit 7 landen. De ontvangen driemaandelijkse aflevering bevatte ruim 500 referaten en een 12-tal I.I.W.-rapporten.

Naast andere activiteiten van het I.I.W., waarop wij hier niet nader ingaan, is deze uitgave van groot belang: zij voorziet in een systematische documentatie betreffende een techniek, die zich vooral in en na de tweede wereldoorlog enorm heeft ontwikkeld. Niet verheeld mag worden, dat de codering bij eerste kennismaking enige moeilijkheden biedt. Men heeft bij de oprichting van het I.I.W. in 1948 vermoedelijk een reeds bestaande Franse classificatie van het Office Central et Institut de Soudure overgenomen. Deze classificatie is kennelijk uit de historische ontwikkeling van de lastechniek gegroeid en bedient zich van een lettercode. Bij de uitgeefster is een desbetreffende handleiding (Classification table of the Documentation/Table de classement de la Documentation) gratis verkrijgbaar. Deze tabellen geven in 14 pagina's de systematische indeling en codering van alle met lastechniek verband houdende onderwerpen en vervolgens een alfabetisch register van deze onderwerpen. Het spreekt welhaast vanzelf, dat pogingen werden ondernomen om een correlatie tot stand te brengen met de UDC-codering, hetgeen de algemene bruikbaarheid ongetwijfeld zal verhogen. Reeds in de bestaande vorm kan het bulletin intussen onmisbaar worden genoemd overall, waar grondige studie van met lassen verband houdende problemen en van de ontwikkeling van nieuwe toepassingsgebieden op de voorgrond treden.

De abonnementsprijs per jaar bedraagt voor leden van het I.I.W. 4250 fr. francs; voor niet-leden 6400 fr. francs. Leden en donateurs van de Ned. Vereniging voor Lastechniek, alsmede begunstigers van de Stichting Centrum voor Lastechniek, kunnen door bemiddeling van het Secretariaat van de N.V.L. van het gereduceerde tarief profiteren.

[Recensent: Prof. Ir. C. A. A. van der Woude.]

VAN DEN BOS
HANDELSCOMPAGNIE CV
SURINAMESTRAAT 4
TELEFOON 180938
DEN HAAG

DE XION
GEGLEUFD HOEKPROFIEL

VOOR MAGAZIJNEN EN BEDRIJFSUITRUSTING

WERKBANKEN
WAGENTJES
WANDEN
TAFELS, ETC.

(Adv.)